

Herman Berčič

Nove zamisli na 27. svetovnem kongresu »športa za vse« v Portorožu

(Strokovni pogled in razmislek avtorja ob kongresu)

Izvleček

Na začetku letošnjega poletja (2022) je bil v spremenjenih mednarodnih okoliščinah v Portorožu organiziran 27. svetovni kongres športa za vse. Organizacijsko in vsebinsko ga je pripravila »TAFISA«, ki je mednarodna in hkrati svetovna krovna organizacija športa za vse. Organizacijo in izvedbo sta prevzela Olimpijski komite Slovenije - Združenje športnih zvez (OKS-ZŠZ) in Športna unija Slovenije (ŠUS). Pokrovitelj kongresa je bil predsednik republike Borut Pahor, ki je s sprejemom organizatorjev v predsedniški palači dal navedenemu svetovnemu dogodku na slovenskih tleh še poseben pomen. Kot so zapisali organizatorji, se je kongres odvijal v srcu Evrope, s pomenljivim vodilom »Šport za vse v spreminjajočem se svetu«. Svetovni zbor različnih strokovnjakov, funkcionarjev in vodstvenih delavcev s posameznih celin ter 382 organizacij iz 166 držav je prinesel nekaj novih spoznanj in pogledov tudi na področju »športa za vse«. Ti izhajajo iz sedanjega časa in nepredvidljivosti posameznih mednarodnih dogodkov. Ob tem pa je bila nesporna ugotovitev kongresa, da je »šport za vse« lahko pomembna sestavina kakovosti življenja in zdravega življenjskega sloga prebivalcev v različnih delih sveta. S sprejetjem resolucije je bila podana usmeritev razvoja v prihodnje.

Ključne besede: TAFISA, svetovni kongres, šport za vse, družbene spremembe, strokovni prispevki, resolucija, razvoj.

Napovednik TAFISA kongresa v Portorožu. Foto: Herman Berčič.

New ideas at the 27th "Sport for all" world congress in Portorož

(Author's expert review and thoughts upon the congress)

Abstract

At the beginning of summer 2022, in the changed world circumstances, the 27th "Sport for All" world congress was held in Portorož. Its content was prepared by TAFISA, the leading Sport for All international and at the same time umbrella organisation. The organisation and implementation of the congress were entrusted to the Olympic Committee of Slovenia–Association of Sports Federations (OKS-ZŠZ) and the Sports Union of Slovenia (ŠUS). The patron of the congress was Borut Pahor, President of the Republic of Slovenia, who held a reception for the organisers in his presidential palace, thus giving this international event in Slovenia a special meaning. As the organisers wrote, the congress took place "at the heart of Europe", under the meaningful motto "Sport for all in the changing world". This global meeting of various experts, officials and managers from several continents and 382 organisations from 166 countries resulted in new findings and perspectives, including in the sphere of "sport for all". These arise from the current times and the unpredictability of individual international events. However, the congress came to the indisputable conclusion that "sport for all" can be an important ingredient of people's quality of life and healthy lifestyle in different parts of the world. The adopted resolution laid the ground for future development.

Keywords: TAFISA, world congress, sport for all, social changes, expert contributions, resolution, development

■ Uvodne misli

Mednarodni kongres svetovnih razsežnosti TAFISA se je odvijal v času velikih sprememb v mednarodnih odnosih kot posledica teritorialnih, ekonomskih, političnih, kulturoloških in še drugih sprememb. Nekateri narodi na posameznih celinah so v središču kriznih žarišč ali pa jih svetovne krizne situacije že neposredno ogrožajo in postopno vplivajo na kakovost življenja njihovega prebivalstva. Ne gre le za ekonomske oz. gospodarske probleme, marveč tudi za socialne, zdravstvene, bivanjske, okoljske, ekološke, podnebne, rasne, verske in še nekatere druge.

Posebnost kongresa v Portorožu je bila v tem, da se je odvijal v obdobju po pandemiji in da je bil to prvi svetovni dogodek na področju »športa za vse« po treh letih. Omogočeni so bili neposredni stiki ter medsebojna izmenjava mnenj in stališč znotraj velike družine TAFISA, kar je bilo v primerjavi s časom pred tem velika prednost.

V luči širitve idej in gibanja »športa za vse« v svetovnih okvirih so številni govorniki in razpravljavci usmerili pozornost mednarodnega poslušalstva v celotni spekter problemov in vprašanj, povezanih z razvojem »športa za vse« v različnih delih sodobnega sveta. Številni so opozorili na globalizacijo in povezanost ter soodvisnost pri snovanju in udejanjanju posameznih akcij in dejavnosti na mednarodni ravni oz. na različnih koncih sveta.

Več kot četrtna stoletja je že minilo, odkar se je mednarodni kongres v Singapurju (1997) začel z uvodnim prispevkom z naslovom »No Man is an Island« (Nihče ni osamljen otok). Avtor je (po Johnu Donnu) želel povedati, da smo ljudje iz različnih držav in celin zaradi globalnih razsežnosti tako ali drugače medsebojno povezani in soodvisni. To velja za vsa področja človekovega delovanja, ustvarjanja in bivanja, kar med drugim vključuje znanost, ekonomijo, kulturo in šport ter še druga področja. Pri tem seveda različica športa športna rekreacija – ali kot se je uveljavil izraz v širšem evropskem in svetovnem prostoru »šport za vse« – ni in tudi ne more biti izvzeta. Še več. Postavljene so bile teze, da je mogoče s svetovnim gibanjem oz. akcijami in dejavnostmi »športa za vse« prispevati pomemben delež k mednarodnemu ravnotežju in sporazumevanju med državami, narodi in narodnostmi, brez ustvarjanja nepotrebnih nasprotij, konfliktov ali celo vojn.

Slika 1. Sprejem vodstva kongresa pri predsedniku Republike. Foto: Arhiv OKS-ZŠZ.

Glede navedenega so bile ambicije in pričakovanja strokovnjakov, funkcionarjev in družbenih delavcev, ki so svojo dejavnost usmerili v področje »športa za vse« v portoroškem avditoriju, razmeroma velika. Zato so bili soglasni, da pripravijo in sprejmejo skupno resolucijo, ki bi odražala delo petdnevnega kongresa ter bi hkrati vključevala tudi tehtne razmisleke za hitrejšo in kakovostnejšo udejanjanje »športa za vse« v različnih družbenih in socialnih okoljih v prihodnje ter v različnih delih sveta.

■ TAFISA – mednarodno združenje »športa za vse«

TAFISA (The Association For International Sport for All) je vodilna svetovna organizacija na področju športa za vse, ustanovljena leta 1991 v Franciji, danes pa ima svoj sedež v Frankfurtu. Združuje več kot 360 članic iz 170 držav. Cilj organizacije je ozaveščanje o pomenu »športa za vse« s ciljem vključevanja gibanja v vsakdanje življenje. Pri tem gre tudi za zagotavljanje možnosti za izvajanje in usklajevanje raznovrstnih programov in dogodkov na področju »športa za vse«. Med cilje se uvršča tudi zagotavljanje okolja za mreženje in postavljanje temeljev za širjenje področja in prenos praktičnih izkušenj.

Svetovni kongres poteka širom po svetu vsaki dve leti, med zadnjimi dosedanjimi

gostiteljicami so bile Francija, Madžarska, Južna Koreja in Japonska. Obe vodilni slovenski športni organizaciji, OKS-ZŠZ in ŠUS, sta zelo aktivni članici svetovne organizacije, zato je generalna skupščina TAFISE leta 2017 v Seulu organizacijo svojega 27. svetovnega kongresa zaupala Sloveniji. Zaradi navedenega je Slovenija s turističnim Portorožem gostila največji in najprestižnejši svetovni kongres športa za vse, ki je predstavljal odlično priložnost za nova spoznanja trendov in smernic posameznih organizacij na obravnavanem področju. Letošnja nosilna tema kongresa je bila »Šport za vse v spreminjajočem se svetu«.

Posebej je bilo poudarjeno poslanstvo TAFISE do leta 2030. V ospredju sta bila premisa »Za boljši svet skozi šport za vse« in vodilni dokument za globalno strategijo boja proti svetovni epidemiji telesne neaktivnosti po vsem svetu. To je kratek, akcijsko usmerjen dokument, ki predstavlja aktualna kritična vprašanja, s katerimi se svet spopada, in obravnava 12 ključnih tem, kako povečati prispevek športa za vse na poti do boljšega sveta do leta 2030. Poslanstvo 2030 poudarja ključne pobude in deležnike na tem področju ter poziva odločevalce k ukrepanju v skladu z vsako izmed dvanajstih ključnih tem. TAFISA poziva vse članice in deležnike, naj sprejmejo načela poslanstva in se zavežejo k deljenju, podpori in delovanju kot člani globalnega gibanja »športa za vse«, da bo svet do leta 2030 postal boljši.

Ker je TAFISA med številnimi mednarodnimi organizacijami na področju športa razmeroma mlada organizacija, je smiselno, da o tej svetovni družini, ki deluje na področju »športa za vse« (športne rekreacije), dodamo še nekaj informacij. Zanimivo je, da je do zdaj več organizacij v evropskem prostoru in tudi na svetovni ravni organiziralo ter izvedlo precejšnje število posvetov, simpozijev in kongresov z osrednjo tematiko prostega časa, športne rekreacije oz. športa za vse. Naj omenimo ELRO (European Leisure and Recreation Association – Evropsko zvezo za prosti čas in rekreacijo), ICSSPE (International Council for Sport Science and Physical Education – Mednarodno zvezo za znanost v športu in telesno vzgojo) in WLRO (World Leisure and Recreation Association – Svetovno zvezo za prosti čas in rekreacijo). Smiselno bi bilo, da se znanja, védenja in spoznanja, ki so bila posredovana in predstavljena na posameznih mednarodnih in svetovnih dogodkih na področju športne rekreacije oz. »športa za vse«, zberejo in objavijo v ustreznih strokovnih publikacijah.

■ Programska zasnova in vsebinska izvedba kongresa

Programska zasnova kongresa je temeljila na namenu in ciljih, ki so si jih organizatorji zadali pred neposredno izvedbo. Značilnost tovrstnih svetovnih kongresov je večje število protokolarnih srečanj in sestankov. Ker je imel kongres mednarodno obeležje, je razumljivo, da je bilo v programski zasnovi na začetku predvidenih več srečanj z zaokroženimi mednarodnimi skupinami udeleženk in udeležencev, ki so zastopali posamezne države oz. celine. Srečanja so bila posebej organizirana za Evropo, Afriko, Ameriko, Azijo in Oceanijo.

Delo kongresa je nato potekalo v treh plenarnih zasedanjih. Na prvem, ki je nosilo temeljni naslov kongresa »Šport za vse v spreminjajočem se svetu«, so bili predstavljeni prispevki predstavnikov posameznih institucij. Na drugem je bila nosilna tema »Skupaj smo močnejši. – Moč gibanja športa za vse«. Tudi na tem plenarnem zasedanju so bili predstavljeni prispevki predstavnikov posameznih svetovnih organizacij – TAFISE, UNESCO, WHO (Svetovne zdravstvene organizacije) in predstavnikov organizatorjev.

Slika 2. Felicite Rwemanka (Ruanda), uvodničarka 2. plenarnega dela kongresa. Foto: Herman Berčič.

Udeleženci kongresa smo nato sledili delu in predstavitvam po posameznih paralelnih sekcijah. V drugem dnevu kongresa so se zvrstili nastopajoči v šestih sekcijah z naslednjimi vsebinskimi poudarki: v prvi sekciji z nosilnim naslovom »Kaj naj v prihodnje prinaša gibanje športa za vse« je zambijska uvodničarka predstavila temeljna izhodišča in usmeritve razvoja »športa za vse« v prihodnje. Pri tem je poudarila pomen vključevanja ženskega dela populacije, tudi v luči znanega projekta ERASMUS, ki je v določenem delu povezan tudi s športom. Sledile so predavitve Slovenije, Anglije, Izraela in Nemčije, dodaten prispevek pa je sekciji dodal japonski predstavnik. Temeljna usmeritev vseh je bila v zavezi prizadevanjem, da se dvigne raven delovanja posameznih organizacij »športa za vse« po različnih geografskih regijah, državah in celinah.

V drugi sekciji je beseda tekla o položaju športa v družbi nasploh in o »Misiji športa za vse« do leta 2030. Naslov je obetal, da bo »Mission 2030« opredelila in načrtala temeljne poti za vključitev oz. vrnitev številnih prebivalcev in prebivalcev posameznih držav k rednemu gibanju in skrbi za ohranjanje psihofizičnih sposobnosti in celovitega zdravja na vse daljši življenjski poti. S teoretičnega strokovnega vidika temu ni mogoče oporekati, ko pa gre za vprašanja praktičnega udejanjanja, bi bilo treba marsikaj konkretizirati, načrtovati, programirati in izvajati v smislu izvedbenega akcijskega

načrta, torej s povsem praktičnimi rešitvami. Tudi v tej sekciji so bili v ospredju referenti iz Kanade, Slovenije in Nemčije.

V tretji sekciji so posamezni razpravljalci iskali odgovore na vprašanje, katere poti naj bi izbrali za ozaveščanje in vključevanje neaktivnega prebivalstva v redno gibalno-športno dejavnost oz. v posamezne izbrane športnorekreativne dejavnosti. Poudarjeno je bilo, da naj se pri tem čim bolj uporabijo sodobna računalniška tehnologija in digitalni sistemi, ki lahko omogočijo boljšo promocijo in komunikacijo s posameznimi subjekti in skupinami ljudi na višji ravni. Ob tem naj dodamo, da sodobne računalniške tehnologije in opreme, ki številne žal vodi k zasvojenosti, ni mogoče ocenjevati v tej negativni luči ali celo posplošiti navedene ugotovitve za manjšo skupino ljudi, marveč jo je treba predvsem koristno uporabiti. Dejstvo je, da je danes veliko možnosti za zdrs, zlasti mladih, v svet zasvojenosti z mobiteli, računalniškimi tablicami, računalniki in drugo sodobno računalniško opremo. Tudi v tej sekciji so svoje referate predstavili štirje referenti, in sicer iz Nemčije, Srbije, Španije in Paname.

Četrta sekcija je bila namenjena predstavitvam gibalno-športnih in telesnih dejavnosti v kultiviranem bivalnem okolju z ustrezno urejeno športno infrastrukturo. Poudarek je bil na posameznih dejavnostih, kjer je mogoče ugotavljati doseženo razvojno stopnjo razvitosti »športa za vse« v

Slika 3. Avditorij TAFISA kongresa. Foto: Herman Berčič.

posameznem okolju. Predstavili so se portugalski, nizozemski, italijanski in slovenski predstavniki.

Peti del sekcijskega programa je bil namenjen obravnavi mednarodnih športnih organizacij. Predstavitve so prispevali predstavniki Nemške mednarodne namiznoteniške federacije, Svetovne zveze badmintona iz Španije, Mednarodne kolesarske zveze iz Češke republike in predstavnik mednarodne zveze novejših igr z žogo, imenovane »tchoukball« (igra z žogo, ki spominja na roket z drugačnim golom in prirejenimi pravili), prav tako iz Češke.

V šesti sekciji so se uvodničarji osredotočili na izobraževanje in strokovno usposabljanje kadrov za vodenje različnih skupin deklet in žensk v prihodnje. Temeljne usmeritve so bile namenjene izboljšanju sistemov za kadrovske obogatitve ženskega dela udeležencev na področju športa za vse. Glede na pomembne razlike v odnosu do žensk nasploh in še zlasti na pomembne razlike v njihovem položaju v družbi v posameznih državah oz. celinah ter razvitosti ženskega športnega gibanja bodo potrebni specifični prijem in programi izobraževanja v posameznih delih sveta. To bodo zahtevne naloge tudi za poznavalce tovrstnega izobraževanja. Uvodne razmisleke v zvezi z navedenim so pripravili predstavniki oz. predstavnice Zimbabveja, Zambije in Slovenije.

■ Slovenija je bila odličen organizator, odmevni pa so bili tudi njeni vsebinski prispevki

Celotna organizacija in izvedba 27. svetovnega kongresa »športa za vse« TAFISA je bila, kot smo že navedli, tokrat zaupana Sloveniji. To je bila seveda velika odgovornost, hkrati pa tudi priznanje na navedenem področju športa. Potrdimo lahko, da je naša država v celoti upravičila pričakovanja svetovne družine »športa za vse« in z raznovrstnimi dejavnostmi ter posredno prek številnih udeležencev ponesla naše ime v različne države sveta in na vse celine.

Kdor je v minulih letih ali desetletjih spremljal ali celo dejavno sodeloval (kot je bilo to v primeru avtorja) na evropskih ali svetovnih kongresih športne rekreacije (danes »športa za vse«), ta seveda ve, da tako svetovno srečanje vselej pomeni tudi izjemno priložnost za promocijo in uveljavljanje izbrane države.

Slovenija je imela kaj pokazati in je tudi pokazala. Ne le lepote našega evropsko in svetovno znanega letovišča Portoroža in gostoljubja gostiteljev, marveč tudi druge kraje v Sloveniji, vključno z našo prestolnico. Pomembno je bilo tudi srečanje strokovnih delavcev in funkcionarjev na področju »športa za vse« z vseh koncev sveta.

Organizacija je bila razmeroma zahtevna, zato sta to nalogo prevzeli dve naši osrednji športni organizaciji OKS-ZŠZ (Olimpijski komite Slovenije - Združenje športnih zvez) kot krovna organizacija in ŠUS (Športna unija Slovenije) kot vodilna organizacija športne rekreacije oz. »športa za vse« v Sloveniji. V skladu z navedenim je organizacijo kongresa prevzela OKS-ZŠZ, ki sta jo predstavljala predsednik g. Bogdan Gabrovec in prvi podpredsednik mag. Janez Sodrznik, ki je prevzel izvedbeni del organizacijskih nalog. ŠUS je zastopal njen dejavni predstnik g. Dejan Crnek, programskemu svetu pa je načelovala prof. dr. Maja Pajek.

Sodeč po odmevih, je Slovenija v celoti in zelo dobro opravila svojo nalogo, ob izbranih promocijskih dejavnostih pa je pomemben delež dodala tudi Slovenska turistična organizacija (STO) z direktorico mag. Majo Pak na čelu. Navzoči smo se na podlagi številnih pogovorov z različnimi predstavniki iz posameznih držav in celin prepričali o zadovoljstvu ter visokih ocenah petdnevnega srečanja udeležencev kongresa z vseh koncev sveta.

■ Predstavitve slovenskih predstavnikov in udeležencev

Prispevki slovenskih predstavnikov so bili skladni z nosilci organizacije in programom kongresa, kjer je bil na naši strani posebej viden tudi delež Fakultete za šport.

Dr. Maja Pajek (FŠ) je v prispevku z naslovom »Rojeni za gibanje – izziv ali mora sodobnega sveta« izhajala iz znanih spoznanj in dejstev o pomembnosti telesnega oz. gibalno-športnega udejstvovanja, ki se kaže v našem življenjskem slogu in je pomemben dejavnik zdravega življenjskega sloga slehernega posameznika oz. posameznice. Na kratko je povezala posamezne organske sisteme telesa v celoto, ki z rednim gibanjem in gibalno-športno dejavnostjo pridobivajo ter ohranjajo svojo funkcionalnost. Pri tem se ni mogla izogniti velikim družbenim spremembam, ki so se zgodile in se še vedno dogajajo, z različnimi nasprotji med državami in narodi, z večanjem socialno-ekonomskih in drugih družbenih razlik, z digitalizacijo ter s strahom pred ponovno pandemijo. Glede na vse okoliščine (tudi pasivni – sedeni način življenja) je pred ožjo stroko in strokovnjaki, ki se ukvarjajo s problemi in vprašanji kakovosti življenja prebivalstva nasploh, svojevrsten izziv,

da najdejo nove poti za pozitivne spremembe tudi na področju »športa za vse«.

Dr. Janez Vodičar (FŠ) je v okviru sekcije »Mission 2030« (Misija 2030) predstavil prispevek, ki je temeljil na premisi, da je »vsaka misija mogoča, samo lotiti se je je treba«. Poudaril je tehnološki napredek sedanjega časa, ki številne ljudi spreminja v robote, jih zaslužnjuje in vse bolj enostransko obremenjuje. Da bi bili kos vsakdanjim nalogam, ki jih prinaša sodobni razvoj, in da bi bili dovolj ustvarjalni, je treba dvigniti raven splošne psihofizične pripravljenosti, hkrati pa tudi raven duševne, mentalne in telesne sposobnosti. Dejstvo je, da se premalo posvečamo sebi in svojim sposobnostim ter za lastno nedejavnost iščemo številne izgovore, čeprav bi si za vadbo večkrat na teden lahko našli čas. V resničnem življenju so v svetu različna bivalna in delovna okolja, različne kulture in religije, različna moralno-etična načela in vrednote, različne družbe in politike ter posledično različen socialno-ekonomski status ljudi. Zaradi navedenega ne more biti enotnega modela za ustvarjanje dobrih vadbenih pogojev na področju »športa za vse«, seveda pa je mogoče te prilagoditi za posamezno okolje. Treba je poskrbeti za celostno obravnavo vseh populacijskih skupin. Izkoristiti je treba vse možnosti za spodbujanje gibalno-športnih dejavnosti ter ohranjanje in dvigovanje psihofizičnih sposobnosti ljudi. Zato bo »Misija 2030« uspela le, če bodo jasno opredeljeni cilji in ustvarjeni pogoji za boljše razumevanje problemov sodobne družbe.

Naslednji slovenski prispevek je bil predstavljen pisno. Govoril je o nam znanem sistemu spremljanja in vrednotenja telesnih sposobnosti SLOfit in je bil gotovo zanimiv za svetovno strokovno javnost. Skupino avtorjev s Fakultete za šport je v zapisu predstavljala dr. Gregor Jurak. Za udeležence kongresa TAFISA je to pomenilo spoznavanje slovenskega modela, ki temelji na dolgoletnih izkušnjah, te pa vse od leta 1989 omogočajo spremljanje telesnih sposobnosti osnovnošolcev in srednješolcev. Od leta 2016 je sistem doživel nadgradnjo, ki jo je mogoče s pomočjo računalniške tehnologije na svetovnem spletu uporabiti kot »aplikacijo SLOfit«. V prispevku je zapisano, da je vse to pomembno, ne le za šolarje, dijake in študente, marveč tudi za pedagoge, učitelje, trenerje in starše. Ta informacija je bila zanimiva in pomembna za vse udeležence kongresa, še zlasti zato, ker je na podlagi navedenega mogoče na-

Slika 4. Dr. Fiona Bull (Švica) pred govornico. Foto: Herman Berčič.

črtovati preventivne telesne dejavnosti in razvoj telesnih sposobnosti različnih skupin prebivalstva v prihodnje.

Projekt, namenjen povezovanju in spodbujanju športa in telesne dejavnosti s kulturno dediščino (SPACHE – Sport and Physical Activity in Cultural Heritage Environments), sta na svetovnem kongresu TAFISA predstavila predstavnika OKS-ZŠZ, Gorazd Cvelbar in Aleš Šolar. Projekt temelji na raziskovanju možnosti za izkoriščanje virov kulturne dediščine za povečanje športne dejavnosti ljudi in spodbujanje njihove blaginje, njihove lokalne identitete ter socialne kohezije. Cilj projekta je zlasti povečanje telesne dejavnosti z izkoriščanjem virov lokalne kulturne dediščine in ozaveščanje o pomenu dejavnega življenja. Prav tako

gre za ponovno odkrivanje lokalne kulturne dediščine s strani prebivalcev in turistov ter skrb zanjo in njeno upravljanje. Med cilje je uvrščeno tudi oblikovanje lokalne identitete s ponovnim povezovanjem ljudi z njihovimi ozemlji in z vrednotenjem potenciala za večjo socializacijo tako kulturne dediščine kot športa oz. telesne dejavnosti. Tudi preprečevanje drage pozidave zgodovinskih mestnih središč s ponovnim povezovanjem prebivalcev z njihovimi mestnimi središči je eden izmed ciljev projekta. Udeležencem kongresa sta bili predstavljeni tudi pandolo in škuljanje, edini slovenski tradicionalni športni igri, vpisani na seznam nesnovne kulturne dediščine.

Taja Škorc (OKS-ZŠZ) je sodelovala pri predstavitvi in obravnavi projekta FLOT (Female

Slika 5. Glasbena popestritev kongresa. Foto: Herman Berčič.

Leaders of Tomorrow), ki je bil namenjen vodenju ženskega dela populacije na področju »športa za vse« v prihodnje. Projekt naj bi spodbudil razvoj »športa za vse«, v katerega naj bi se vključilo čim več deklet in žensk z različnih delov sveta. Slovenija ima v tem delu določene izkušnje in tudi določene uspehe pri vključevanju navedenega dela prebivalstva v raznovrstne športnorekreativne programe oz. programe »športa za vse«. Navedene izkušnje je želela deliti s

svetom. Gotovo gre pri vsem tem za specifično populacijo in obravnavo, ki se razlikuje od moške. Posebej pa je treba omeniti velike razlike pri vodenju in obravnavi žensk na posameznih celinah in v različnih državah po svetu.

Odmeven je bil tudi prispevek Dejana Crnka (ŠUS), še zlasti za nepoznavalce Slovenije in njenega glavnega mesta Ljubljane. Ti so bili na kongresu v večini. Nazorna predstavitev naše prestolnice kot odprte-

Slika 6. Dr. Janez Vodičar med nastopom. Foto: Herman Berčič.

ga, zelenega in s športom bogatega mesta, sicer pa tudi kulturnega in univerzitetnega središča, je vzbudila vsesplošno pozornost, še zlasti zaradi odličnih posnetkov in ponazoritev ter raznovrstnih oglaševalskih oz. promocijskih dejavnosti. Ljubljana ima bogato in raznoliko športno infrastrukturo, zato je to lahko njena primerjalna prednost. Prizadeva si za uveljavitev strategije izgradnje optimalnega števila športnih površin, igrišč in športnih objektov ter zelenih parkov. Prav tako naj bi bilo to mesto brez avtomobilov v središču mesta in z naravno pitno vodo. Organiziranost in programi posameznih športnih klubov in društev pa hkrati omogočajo njenim prebivalcem razmeroma visoko stopnjo kakovosti bivanja in življenja ter pomembno prispevajo k promociji zdravega življenjskega sloga Ljubljančank in Ljubljančanov pa tudi številnih gostov in turistov, ki obiščejo Ljubljano.

■ Zasedanje parlamenta »Športa za vse«

Med posameznimi organizacijskimi in vsebinskimi oblikami dela na kongresu, kamor uvrščamo srečanja vodstvenih struktur, plenarna zasedanja in programsko delo po sekcijah, moramo posebej omeniti izvirno obliko predstavitve in razprave na kongresu, ki je potekala o številnih problemih in vprašanjih »športa za vse«. Namreč na začetku so posamezni uvodničarji na kratko predstavili avditoriju izbrana vprašanja in probleme kot osnovo za vsesplošno razpravo. Avditorij je bil po vzoru angleškega parlamenta razdeljen v dve veliki skupini, pri čemer je ena stran zagovarjala predstavljene teze oz. z argumenti podkrepila vsebinske dele predstavitev in je bila torej »ZA«, druga pa je vsemu predstavljenemu oporekala, tako da je ta del razpravne dvorane predstavljal veliki »NE«.

Med številnimi predstavljenimi temami je bila najprej v ospredju družina, ki naj bi v prihodnje (tako kot že do zdaj) pri širjenju in udejanjanju »športa za vse« imela nad vse pomembno vlogo. Na podlagi prejšnjih svetovnih kongresov »športa za vse« in pridobljenih izkušenj vemo, da se nekatere teme ponavljajo na posameznih kongresih – in to se je zgodilo tudi na portoroškem srečanju. S tega vidika bi bilo smiselno in zanimivo predstaviti vsebino razprav in zaključkov iz posameznih kongresov v skupni strokovni monografiji, kar smo že omenili. Začetki namreč segajo skoraj 50 let v preteklost, odkar je avtor pričujočega prispevka

Slika 7. Razprava na kongresu z uvodničarji, med njimi Dejan Crnek. Foto: Herman Berčič.

skupaj s prof. Dragom Ulaga sodeloval na prvem kongresu »Sport in the Modern Society« – »Šport v sodobni družbi« v Moskvi. Sledili so svetovni kongresi v Stockholmu, Dunaju, Rimu, Barceloni, Singapurju, če naštejemo le nekatere med njimi. Značilnost vseh je bila močna povezanost z družbenimi in športnimi organizacijami in strukturami v posameznih državah, z jasno izraženim namenom, da bi lahko kar najbolje promovirali in širili športne oz. športno-rekreativne dejavnosti med prebivalstvom. Vse dejavnosti so bile usmerjene v tesno povezovanje in sodelovanje med posameznimi odločujočimi dejavniki, kar je bil temelj za sprejetje ustreznih sklepov na posameznih kongresih. Če smo bolj kritični, je bilo na nekaterih tovrstnih srečanjih manj odgovorov na aktualna strokovna vprašanja iz vsakdanjega življenja rekreativnih športnic in športnikov oz. prebivalcev iz posameznih držav.

Podobno je bilo na kongresu v Portorožu. To se je jasno izražalo v parlamentarni razpravi pri posameznih predstavljenih tezah. Kot tematski primer naj navedemo družino, ki naj bi bila spodbujevalka gibanja in gibalno-športnega udejstvovanja v ožjem bivalnem okolju. V zvezi s tem so bile postavljene naslednje teze: »Družine predstavljajo ključ za promocijo športa za vse v bivalnem okolju«, »Družine verjamejo v moč športa«, »Družine materialno in finančno podpirajo šport za vse«, »Družine želijo obogatiti znanje na področju športa« in še

nekatero druge. Razdeljeni avditorij »parlament« se je seveda odzval in posamezni razpravljavci smo tako ali drugače sprejemali ali zavračali postavljene teze. Iz posameznih razprav je bilo zaznati, da veliko strokovnih podlag posamezni razpravljavci niso imeli, ker so v ospredje postavljali svoje družine oz. lastne (subjektivne) izkušnje pri obravnavi posameznih vprašanj. Zato skoraj ni bilo mogoče pričakovati, da bi kdo svojo razpravo utemeljil na izsledkih posameznih študij ali raziskav o družini, ki so bile v preteklosti v nekaterih državah že opravljene. Nasploh je bilo v posameznih razpravah tudi o drugih temah in vprašanjih manj strokovnih argumentov, več pa posplošenih ugotovitev iz različnih delov sveta.

■ Strokovni razmislek ob sprejetju »portoroške resolucije«

Ob koncu kongresa je bila namesto zaključkov sprejeta resolucija, ki naj bi bila ob vseh raznolikostih v posameznih državah in na različnih celinah ter v različnih delih sveta vodilo razvoja »športa za vse« v prihodnje.

Zaradi pomembnosti in zanimivosti sklepni del resolucije posebej navajamo: »Udeleženci 27. svetovnega kongresa TAFISA odločno podpirajo pomembno vlogo športa za vse« pri ustvarjanju harmonije in miru med narodi ter potrjujejo svojo zavezo,

da bodo prispevali h gradnji mostov med skupinami, skupnostmi in narodi, kadar je potrebna sprava ali posredovanje. Prav tako si udeleženci kongresa prizadevajo za ustvarjanje prijateljstev v času okrevanja in zdravljenja ter bodo še naprej uporabljali »šport za vse« za povezovanje ljudi. Udeleženci vse odločujoče dejavnike pozivajo k takojšnjemu ukrepanju s konkretnimi cilji in dejavnostmi v podporo tem ciljem.«

Ob sprejetju resolucije ni bilo mogoče pričakovati, da bo ta vsebovala strokovno opredeljene zaključke, ki bi temeljili na spoznanjih kineziološke (športne), medicinske, psihološke, sociološke, biološke ali drugih strok. Kongres tudi programsko ni bil tako zasnovan. Nekateri razpravljavci smo poudarili, da so bili nekateri evropski in svetovni kongresi v preteklosti na področju športa za vse (športne rekreacije) zasnovani bolj strokovno z znanstvenoraziskovalnimi in aplikativnimi (praktično uporabnimi) prispevki. Predstavljeni izsledki posameznih raziskav so obogatili delo kongresov, še zlasti ob uveljavljanju in udejanjanju posameznih ugotovitev v praksi z različnimi organizacijskimi in vsebinskimi oblikami »športa za vse«.

Zaradi navedenega »portoroška resolucija« kot sklepni dokument kongresa vsebuje le posplošene in deklarativne zaključke, ki naj bi v različnih delih sveta na posameznih celinah in v državah sprožili (spodbudili) ustrezne ukrepe in dejavnosti, povezane z uveljavljanjem in razvojem »športa za vse«. Predstavljena in sprejeta je bila premisa, da »ima šport za vse« več moči spremeniti svet in ga narediti boljšega kot marsikaj drugega«. Kako ter s kakšnimi prijemi in dejavnostmi naj bi prispevali k reševanju svetovnih kriz in težav, v resoluciji ni posebej navedeno.

Najbrž si težko predstavljamo, kako bi s pomočjo »športa za vse« reševali sedanjo ukrajinsko krizo, če hkrati vemo, da so bili številni ruski športniki (in reprezentance) izključeni iz posameznih evropskih in svetovnih prvenstev oz. tekmovanj. Šport nasploh in tudi »šport za vse« imata lahko povezovalno vlogo in družbotvorne učinke, predvsem v mirnem in predkriznem času. V preteklosti se je že izkazalo (spomnimo se na mednarodno »pingpong diplomacijo«), da je mogoče v času pred posameznimi mednarodnimi nesporazumi ali odkritimi nasprotji z različnimi športnimi dogodki umiriti razmere in prispevati k mirnemu reševanju sporov. Ko spregovori orožje, je

slehera športna dejavnost žal povsem izključena.

Portoroško resolucijo razumemo predvsem kot prispevek k spodbujanju miru in sožitja med narodi. V vojnem času pa njena moč in dobronamernost kljub plemenitim ciljem žal ugasne. V resoluciji je navedeno, da »šport za vse gradi mostove in tesnejše vezi med ljudmi, saj prestopa meje rase, vere, spola in spolne usmerjenosti, socialno-ekonomskega statusa, geografske lokacije in ravni sposobnosti. Krepi telesno, duševno in socialno zdravje, zmanjšuje okoljske in gospodarske stroške, ohranja kulturno raznolikost ter ustvarja mir.« To je seveda res, kar velja predvsem za mirnodobni čas ter obdobje brez sovražnosti in konfliktov.

Ob rob resolucije lahko zapišemo, da so s strokovnega vidika znani učinki rednega vadbenega transformacijskega procesa na celotni organizem in posledično na biopsihosocialno, duševno in duhovno ravnovesje posameznika. To pa je, kot vemo, neposredno povezano z njegovim telesnim, duševnim in socialnim zdravjem. Celovito zdravje v povezavi s področjem športne rekreacije oz. »športom za vse« je bilo v preteklosti na posameznih kongresih ali simpozijih že večkrat obravnavano, vendar pa zaradi novih znanstvenih izsledkov in spoznanj prihajajo tudi novosti.

V programski zasnovi kongresa v Portorožu ni bila posebej predvidena obravnava področja »športa za vse« z medicinskega oz. zdravstvenega vidika. Zaradi tega tudi ni bilo posebne sekcije ali tovrstne programske skupine. Ob navedenem pa je bila v deklaraciji omenjena le splošna formulacija o ugodnih – tudi zdravstvenih – učinkih vadbe. Tudi zapis o učinkih na zmanjšanje zdravstvenih stroškov in večjih vplivih na gospodarstvo je neoporečen, nekaj več razmisleka pa terja teza o zmanjšanju okoljskih stroškov. Verjetno je pri tem mišljeno ohranjanje zelenih površin in gradnja večjih športnorekreacijskih središč ter osnovanje ali ohranjanje naravnih parkov.

Tudi zapisani misli, da svetovno gibanje športa za vse »ohranja kulturno raznolikost«, ni mogoče oporekati, težja in bolj zapletena pa je pot, na podlagi katere naj bi šport za vse ustvarjal mir ali ustvaril možnosti za »boj proti številnim največjim svetovnim izzivom«. V srednjem delu resolucije je navedena »misija TAFISA 2030«, s katero naj bi ustvarili »boljši svet, v katerem bodo lahko uživale naslednje generacije«. Pri tem so snovalci resolucije izhajali iz »ve-

Slika 8. Mag. Maja Pak, direktorica TZS med nagovorom. Foto: Herman Berčič.

likega števila raziskav, belih knjig in smernic, ki predstavljajo »šport za vse«, vse to pa je usklajeno s cilji trajnostnega razvoja Združenih narodov«. Tudi avtorji zapisane kritično ugotavljajo, »da so za uresničitev Misije 2030 potrebna nadaljnja prizadevanja, ki jih ni mogoče v celoti uresničiti z enim samim ukrepom«.

V nadaljevanju so zapisane misli povezane z različnimi kriznimi žarišči, ki so sprožili val terorističnih akcij oz. dejavnosti ter posledično številne migracijske procese. Ob tem pa avtorji zapišejo splošno znano ugotovitev, »da se v današnjem svetu povečuje potreba po oblikovanju miroljubnih in solidarnih družb, k čemur moramo prispevati vsi«. Kako avtorji poudarijo sodelovanje in partnerstvo pri posameznih dejavnostih,

lahko ugotovimo v zadnjem delu resolucije, ko poudarijo, da je »šport za vse vključujoč in temelji na partnerstvu«. To pomeni, »da je na ravni posameznika sodelovanje v športu za vse močno povezano s socialno vključenostjo. Spodbuja občutek pripadnosti, spoštovanja, prijateljstva, strpnosti in discipline. Tako se tudi zapolni čas, ki bi bil sicer prazen, kar zmanjša možnosti za morebitne škodljive pojave, kot so konflikti, kriminal in nasilje.«

Kot smo že zapisali, je bila sprejeta resolucija najbolj splošen izraz želja in hotenj vseh udeležencev izvedenega portoroškega kongresa. V primerjavi z drugimi tovrstnimi kongresi, ki so bili organizirani v preteklosti, je imel portoroški ob strokovni poudarjeno družabno in športno-družbeno noto. Zato

so številni udeleženci zapuščali kongres in Portorož obogatili s slovenskim gostoljubjem, z novimi strokovnimi spoznanji in številnimi prijateljskimi vezmi.

■ Sklepi

Petdnevni kongres »športa za vse« TAFISA, ki je bil v izjemnem turističnem okolju Portoroža, je prinesel določeno osvežitev v svetovno gibanje obravnavane različice športa. Zaradi brezhibne in odmevne organizacije tega mednarodnega dogodka je Slovenija na mednarodnem polju pridobila pomembno mesto v širjenju športnorekreacijskih dejavnosti širom po svetu.

Mednarodno srečanje, ki mu je ustrezno pozornost namenil tudi predsednik republike, je po letih premora v spreminjajočem se svetu znova povežalo številne strokovnjake, funkcionarje in družbene delavce v enotno svetovno promocijsko jedro, ki naj v prihodnje na posameznih celinah ter v državah in regijah sveta ustvarja boljše možnosti za razvoj »športa za vse« v sodobnem svetu. Sprejeta resolucija, čeprav na deklarativni ravni, kaže smeri razvoja in poudarja vsebinske premike, ki naj bi se zgodili v bližnji prihodnosti povsod po svetu. V določenem smislu je bila to tudi družbeno-športna manifestacija, na osnovi katere naj bi države na različnih koncih sveta bolje kot do zdaj poskrbele za redno gibalno-športno oz. športnorekreacijsko udejstvovanje svojega prebivalstva. Cilji so smelo načrtani in sprejeti, tako da je glede navedenega dosežen skupni dogovor, odprto pa ostaja vprašanje njihovega praktičnega udejanjanja širom po svetu.

Z vidika ožje športne stroke, torej športne oz. kineziološke rekreacije (ali »športa za vse«), pa je bila na prejšnjih tovrstnih kongresih programska zasnova obogatena tudi s strokovnimi in raziskovalnimi prispevki s področij medicine, psihologije, sociologije in še nekaterih drugih. Strokovno podkovan in pozoren poslušalec s širšimi mednarodnimi razgledi je kljub nekaterim izjemam tovrstne prispevke pogrešal. Kongres bi še pridobil vrednost ob prikazu še večjega števila dobrih praks in rešitev s področja »športa za vse« v posameznih državah iz različnih delov sveta.

Slovenija je odlično izpeljala celotno organizacijo in izvedbo kongresa, kar je bilo vidno in odmevno. Tudi prispevki slovenskih predstavnikov in strokovnjakov so vzbudili veliko pozornosti in v dobršni meri poka-

zali na naše dosežke in razvojno stopnjo športne rekreacije oz. »športa za vse« v Sloveniji. Glede na to, da Slovenija predseduje evropskemu delu navedene različice športa, bi bilo smiselno razmisliti o organizaciji in izvedbi tovrstnega evropskega kongresa, ker je v primerjavi z nekaterimi drugimi deli sveta Evropa v boljšem položaju in na nekoliko višji razvojni stopnji »športa za vse«.

■ Literatura

1. Bilten 27. svetovnega kongresa TAFISA, 8.–12. 6. 2022, Portorož, Slovenija.

2. Svetovni splet – tafisa-slovenia2022.si
3. Svetovni splet – piran.si/objava/642398
4. Portoroška resolucija 27. svetovnega TAFISA kongresa »Športa za vse«.
5. Neformalni intervjuji s posameznimi udeleženci kongresa

Dr. Herman Berčič

Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport

Profesor v pokoju

herman.bercic@gmail.com